

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Da farisæerne hørte, at Jesus havde lukket munden på saddukæerne, samledes de, og en af dem, en lovkyndig, spurgte ham for at sætte ham på prøve: »Mester, hvad er det største bud i loven?« Han sagde til ham: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind.« Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: »Du skal elske din næste som dig selv.« På de to bud hviler hele loven og profeterne.« Mens farisæerne var forsamlet, spurgte Jesus dem: »Hvad mener I om Kristus? Hvis søn er han?« De svarede: »Davids.« Han sagde til dem: »Hvordan kan David så ved Ånden kalde ham herre og sige: »Herren sagde til min herre: Sæt dig ved min højre hånd, indtil jeg får lagt dine fjender under dine fødder?« Når David altså kalder ham herre, hvordan kan han så være hans søn?« Ingen kunne svare ham et ord, og fra den dag turde heller ingen længere spørge ham om noget. Matthæusevangeliet 22,34-46

”7 ud af 10 danskerne er tilhængere af aktiv dødshjælp. Men kun 1 ud af 10 præster er tilhænger aktiv dødshjælp” Vi har lov til at mene noget forskelligt i dette land, men noget tyder alligevel på, at der er stor forskel i opfattelsen af aktiv dødshjælp. Befolkningen er tilhængere af aktiv dødshjælp og præsterne er imod, sådan kunne man fortolke det, men så simpelt er det ikke. Debatten er langt mere nuanceret og kompliceret, og det skal den være, hvis man vil gå ind i den. Ellers ender vi et ganske brutalt sted eller i en helt ligegyldig position.

Det skal være nuanceret og det skal være besværligt at tale om, for vi har alle sammen prøvet at miste; tit også med en form for dødshjælp – aktiv eller passiv. Det er frygteligt sårbart og individuelt, og det er generelt et emne, man kan komme grueligt galt af sted med at have en holdning til. Det kræver lidt mod at blande sig, men det er også nødvendigt, for der er simpelthen ting, som må siges. Ikke nødvendigvis ændres, men siges. Også i forhold til det budskab vi hører i dag om, at vi skal elske vores næste som os selv.

Så hvorfor er der så stor forskel i måden, vi ser på sagerne? 90 % af præsterne er efter sigende imod, imens det kun gælder 25 % af befolkningen. Hvordan kan det nu være? Er

det fordi, at den ene part tager fejl og har uret eller slet og ret er dum? Forhåbentlig ikke, selvom præster ofte både tager fejl - og er dumme. Det handler ikke om at grave en grøft imellem holdninger, men om at finde et fælles udgangspunkt. Derfor giver det mening at tale om frihed. Og om, hvad vi forstår ved frihed. Frihed til at vælge, frihed til at leve og ikke mindt frihed til at dø. Vi danskere elsker nemlig frihed, og vi sætter friheden over alt andet, selvom vi sjældent er helt enige om, hvad frihed i virkeligheden dækker over.

Taler vi om frihed i en eksistentiel udgave eller er det friheden til at vælge flødebollen med kokos i stedet for den uden? Det er nok mest i eksistentiel udgave, for vi vil have frihed til at vælge, og bestemme over livet og døden. Helt selv. En udvikling, der har stået på gennem mere end 50 år, i takt med at det religiøse har fået en mindre fremtrædende plads i samfundet. Det er sådan set dejligt, at det religiøse ikke fylder i det offentlige rum, det er et sundt tegn. Men desværre er der også forsvundet noget andet i den forbindelse – og det er den kristne tanke om frihed.

Hvor religioner handler om love, handler kristendommen om at kunne leve frit, på trods af, at man en dag skal dø. Leve i tro og leve i håb. For der er en særlig frihed, som knytter os til Gud og som knytter os til hinanden i kraft af det dobbelte kærlighedsbud, vi hører om i dag. Om at vi skal have lige stor kærlighed til Gud og til næsten, de to er lige vigtige, resten er temmelig underordnet. Og så alligevel, for her opstår problemet med det moderne menneskes frihed. Den kristne frihed skal binde os til hinanden og til Gud, imens det moderne menneskes frihed risikerer at bryde alle bånd i kampen på frigørelse. Ikke frihed.

Friheden er blevet det højeste gode, man kan forestille sig, men også et farligt gode, fordi friheden ofte begynder og ender med os selv. Den frihed stræber vi efter.

I frihedens navn kan gøre hvad som helst, vi kan ligefrem påkalde os friheden som noget helligt. Frihed er noget, vi tror på. Noget, vi bekender os til og noget vi vil kæmpe for til sidste blodsdråbe. *Frihed er det bedste guld*, som en svensk biskop, Thomas av Strängnäs, skrev tilbage i 1400-tallet. Fordi svenskerne ville have frihed fra Danmark. *Frihed er det bedste guld*. Og frihed fik de.

Vi har altså ophøjet friheden til noget helligt, men vi overser måske, at friheden også kan binde os til noget. ›*Du skal elske din FRIHED af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind.* Er det der, vi vil hen? Kan friheden erstatte vores næste? *Du skal elske din frihed som dig selv.* Der ulmer konflikten mellem den kristne frihed og det moderne menneskes frihed. For der vil altid være en konflikt mellem mit behov for frihed og ansvaret for næsten. Er det mig, der står i centrum? Eller er det Gud og min næste?

Jesus siger helt uden omsvøb, at vi skal elske vores næste som os selv. Det er evangeliets særlige – og for nogle – provokerende omdrejningspunkt.

Næstekærligheden. Og det hænger så nøje sammen med debatten om aktiv dødshjælp, og det er måske det, der farver de mange præsters holdning til emnet.

For hvad stiller vi op med samfundets syge og døende? Hvad gør vi med folk, der er født med et handicap?

Eller med folk, der har demens?

Med dem, der har psykisk sygdom og som lever et liv på grænsen? Hvad gør vi med de kriminelle og med dem, der ikke kan klare sig selv? Jeg tør godt hævde, at vi skylder vores kristne rødder alt i den sag.

For hvad ville det frihedsbesatte menneske mon pege på i den sammenhæng? Livet eller døden? Det besværlige eller den nemme løsning, fri for smerte og besvær.

Jesus siger, at vi skal elske vores næste som vi elsker os selv. Og det kan kun komme til udtryk som omsorg – og som et ønske om at tale livet op.

Men så kunne man vel også vise næstekærlighed ved at hjælpe folk at dø lidt hurtigere og uden smerter? Det er vel en næstekærlig gerning fuld af barmhjertighed og omsorg? Kan det være så svært? Det er en god indvending. Men svaret må selvfølgelig være, at der ikke er nogen, der bryder sig om lidelse, og da slet ikke præsterne, der er vidne til så megen lidelse. Og det kan meget vel forklare, hvorfor præsterne tøver i deres holdning. Fordi præsterne er i berøring med de lidende, med de demente, med dem på grænsen, med dem med psykiske lidelser og i det hele taget med folk, der gennemgår kriser. Og som på trods af alt - ønsker at leve.

Præsterne står ved siden af de pårørende og fornemmer den intense kærlighed, der kan folde sig ud i et menneskes sidste tid. Og det er tit, trods lidelsen, fyldt med værdighed, for kærligheden er værdig. Så hvis alt dette bliver afkortet og erstattet med en hurtig død, går en stor del af nærværet tabt, og i sidste ende omsorgen for et menneske. Det menneske, vi skal elske som os selv.

Det er på ingen måde et argument for unødigt lidelse. Der gøres i forvejen en markant indsats for at give folk en værdig og smertefri måde at dø på. Heldigvis.

For hvad med det menneske, der siger nej til livsforlængende behandling? Det respekteres. Eller den respirator, familien ønsker slukket? Det imødekommes. Eller den døende, der langsomt og uden smerter får lov til at sove ind, smertedækket. Alt dette finder allerede sted i palliationen og på hospice og under det lidt uskønne ord 'passiv dødshjælp'. Men nogen vil gå videre i frihedens og værdighedens navn. Og hvad bliver så det næste skridt? Det er det berømte glidebaneargument, som nogen fordømmer og andre lovpriser. Hvem er så de næste, vi skal hjælpe? Hvor syg skal man være? Og er det for ens egen skyld eller er det for de pårørendes skyld?

Er et menneske kun sin egen præstation værd? Eller må vi insistere på at forstå mennesket i et andet skær, end det, vores tid er svøbt i? Så vi fortsat kan være til besvær og dybt afhængige af andre, uden at vi af den grund skal hjælpes ud af livet.

For hvem bliver vi som menneskehed, når vores drømme om frihed rammer de sygeste og svageste? Når dødshjælpen bliver en indlysende vej, og livshjælpen bliver det uværdige alternativ. Man kan være enig og man kan være uenig, men mon ikke de 9 ud af 10 præster først og fremmest insisterer på at bevare livet, fordi ordene ligger så dybt i os: *Du skal elske din næste som dig selv.*

Og derfor kan vi sige: Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Far, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver en sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen